

Кондратюк Л.М., ст. викладач,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

КУЛЬТУРНА ЦІННІСТЬ ТА ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ХАРАКТЕР БІБЛІОТЕЧНОГО ФОНДУ ГРИГОРІЯ КОЧУРА

У статті розглянуто кількісний та якісний склад бібліотечного фонду Г. Кочура, він досить оглядовий, тому що кожний розділ потребує більш ґрунтовного дослідження. Опис проводився за тими розділами, що наявні в бібліотеці. Виділено дев'ятнадцять розділів. Бібліотека Григорія Порфировича вміщує більше двадцяти тисяч книг і вимагає фахового ведення її. Закликаємо всі, хто не байдужий до спадщини Г. П. Кочура, цікавиться бібліографічною справою, допомогти створити електронний каталог. Це б полегшило працю і позитивно вплинуло на розвитку нових тем досліджень.

Ключові слова: бібліотечний фонд, спадщина Г.П. Кочура, опис літератури, електронний каталог.

Про історію складання знаменитої бібліотеки Кочура потрібно починати з неопублікованих спогадів самого Григорія Порфировича: « Читати і писати маленького Гриця навчив батько. Вичитавши все в своєму маленькому селі Фесківка на Чернігівщині, (а читалося все підряд, що потрапляло під руку – від «Свода законів Российской империи», «Астрономии» Кляйна та підшивки Санкт-Петербургского журналу «Ниви» до «Кобзаря» Т. Шевченка за редакцією Доманицького 1908 р., «Робінзона Крузо» Данієля Дефо, том Байрона в російських перекладах, за ред. Брокгауза та Ефрона). Грицько разом з другом почувши, що в десяти верстах, у селі Волосківка є напіврозорена бібліотека місцевого пана, пішли туди полями, через сніг, і лідь притягли до дому мішки з книжками, серед яких були – «розкішний, ілюстрований орган російських символістів «Золоте руно», кілька збірок віршів та статей В'ячеслава Іванова «Прозрачность», «Нежная тайна» (збірка статей). Книжки, що дісталися мені з Волосківської бібліотеки, у мене не збереглися. Чудом заціліла лише одна: Гераклий Ефесский «Фрагменты» (перевод Владимира Нилендера, Книгоиздательство «Мусагет», Москва, 1910 г.). Книжка ця – спогад про людей та події, що про них мова йшла на цих сторінках». (Г.К.) [16].

Починалась збиратися перша «кочурівська» бібліотека саме в Мені, в книгарні «Книгоспілки» були придбані збірки Зерова, Рильського, чотири томи Єсеніна, твори Кобилянської, Стефаніка, Тагора, перші збірки Тичини «Сонячні кларнети», «Плуг», «Замість кларнетів та октав», «Вітер з Украй-

ни», вірші Франка з передмовою Зерова. На купівлю книжок йшли останні гроші, навіть за рахунок сніданків у студентській їдальні. Став ярим вегетаріанцем. Поповнюватися бібліотека продовжувала під час навчання Кочура за рахунок відвідувань київських букіністичних магазинів, безпосередніх знайомств з «неокласиками» і знаменитими вчителями, університетськими професорами.

Та доля цієї першої бібліотеки була трагічна, вона майже вся загинула під час евакуації родини з Вінниці та подальшого арешту Г. Кочура після війни. Залишилася невеличка частка бібліотеки в Києві, на вулиці Гоголівській 22, де мешкала мати та сестра дружини Григорія Порфировича – Воронович Ірина Михайлівна.

Після повернення з заслання та реабілітації, Г. Кочур поселяється в Ірпені, і тут вже починається друге відродження його книгозбірні, яка на цей час складає більше 20000 тисяч книжок і є однією з найцікавіших збірок віршованої та перекладної літератури.

Отже, в статті розглядається вперше кількісний та якісний склад бібліотечного фонду Г. Кочура, він досить оглядовий, тому що кожний розділ потребує більш ґрунтовного дослідження. Опис проводиться за тими розділами, що наявні в бібліотеці. Було виділено дев'ятнадцять розділів: «маленьких книжечок» (55), «книга з автографом» (350), американська, канадська, антології (490), англійська (664), болгарська, бельгійська, білоруська, бразильська, датська, вірменська, грузинська, дагестанська, єврейська, естонська, норвезька (354), грецька література (540), дитяча література (320), Іспанія, Португалія, Куба, Чілі, Нікарауга (332), історичні особистості та історія України. Українська література. Кобзар (1152), італійська проза, лірика. Індійська, китайська літератури (411), мемуари. Спогади (160), німецька (1168), подорожі. Наукова фантазія (232), поезія (555), польська література (2250), російська (2180), сербохорватська. Серболужанська. Чехи-словаки (1624), словники, довідники, енциклопедії (1750), театр. Драматургія. Критика. Теорія. Спогади (540), теорія перекладу (960), філософія. Психологія. Релігія (3884), французька (1256). Всього книг: 21 277.

Розглянемо лише декілька розділів: **американська. Канадська. Антології.** В цьому розділі зібрана література мовою оригіналу (490 примірників). **Англійська література.** Зібрано багато творів Шекспіра в оригіналі, але в цьому розділі переважно переклади. Ось переклад О. Тереха Джефрі Тріз «Слідами змови». Книга з автографом: *«Григорієві Порфировичу з подякою від перекладача О. Терех 14. II. 64»*. Ця книга про Англію кінця XVI сторіччя. Важкі це були часи для англійського люду. Великі землевласники свавільно забирали в селян землю й пускали її під випас для овець; а сміли-

вих, що чинили опір, чекала жорстока кара. Серед героїв повісті є історичні особи – великий англійський драматург Вільям Шекспір, театральний діяч і актор Річард Бербедж, філософ Френсіс Бекон та інші [26].

Дороті Паркер. Новели. В процесі складного розвитку гуманістичної літератури США, в складній творчій історії американського критичного реалізму Дороті Паркер належить чільне місце. Перша книга Дороті Паркер була першим в історії американського книжкового ринку віршованим бестселером. Не менший успіх мали і її оповідання. Оповідання “Велика блондинка” в 1929 році була нагороджена премією О. Генрі. Це оповідання написано в імпресіоністичній манері в традиції «short story» [23].

«Естер Уотерс» – роман ірландського письменника Джорджа Мура (1852-1933), вважається найкращим його твором. Героїня роману – проста дівчина-служниця, котра в ім’я материнської любові долає всі життєві труднощі. З великою майстерністю автор показав різні прошарки суспільства – аристократів, селян і міських жителів. У романі присутні автобіографічні елементи [20].

В кінці тридцятих років, в період своєї творчої зрілості, Шон О’Кейсі видав роман «Я стукаю в двері» (1939), за яким вийшов «На порозі» (1942) та інші чотири його автобіографічні епопеї. Він задумав велику соціальну картину : у письменника виникла потреба оглянутися на пройдений шлях і відтворити образи близьких йому людей, осмислити події недалекого минулого. Все, що було написано ним раніше, має самостійну художню цінність і разом з тим спонукало до написання всеохоплюючого полотна. Так виникла перша книга «Я стукаю в двері» – це своєрідна інтродукція до складної прозаїчної симфонії, лірична розповідь про далеке дитинство ірландського хлопчика Джоні Кессіді із бідних дублінських кварталів [31]. Книга з підписом Г. Кочур.

Дарія Віконська. «Джеймс Джойс. Тайна його мистецького обличчя». Ця студія задумана на те, щоб утривалити враження, які виринули під час читання Джойсового твору та висказати деякі думки: «Джеймс Джойс звертається безпосередньо до джерела всього до – людини. Його твір, що так різко відчиняє одні з воріт будучини, немов би походив просто з XVI – го віку; знаходимо тут енциклопедичну форму великих творів тої доби, їх зусилля пізнати правду, їх волю зглибити ціле життя і все його знання при допомозі духовного перекладу, цю ненависть до всякого лицемірства та ошуки, які так виразно виступають у Монтея або Рабле» Edmond Jaloux [7].

Історичні особистості та історія України. Іван Огієнко. Українська культура. Коротка історія життя українського народу. З малюнками і портретами українських культурних діячів. Репринтне відтворення видання 1918 року [22].

Микола Костомаров. Історія України в життєписах визначніших її діячів. Переложив Олександр Барвінський: «Нехай се нове видання оживить у нашій тямці вдячну пам'ять про сего знаменитого діяча, творця Кирило-Методіївського Братства, що невсипучим трудом роз'яснив нам нашу славу минувшину, а віщим духом відгадав воскресене самостійної України. Нехай сучасна суспільність, згадуючи вдячним словом великого історика в столітні роковини його уродини, на взірцях визначних діячів з минувшини кріпить свого духа до народолубивої праці для будучини України». У Львові, в грудні 1917 р. Репринтне відтворення видання 1918 року. [15].

У збірнику вміщено всі наявні листи, універсали та накази Богдана Хмельницького за 1648-1657 рр. з архівів та бібліотек України, Росії, Польщі, Угорщини, Швеції, Німеччини, Австрії. У цих документах висвітлюються головним чином взаємовідносини України з Росією та з іншими країнами, соціально-економічний та політичний розвиток України в період визвольної боротьби українського народу 1648-1654 рр. У додатках подаються сумнівні та підроблені документи, перелік втрачених листів і універсалів та ін., а також науково-довідковий апарат [10].

Дана книга є відтворенням з доповненнями широко відомої праці за редакцією І. Крип'якевича та Б. Гнатевича "Історія українського війська", яка вперше побачила світ у Львові в 1935-1936 рр. і з того часу в Україні не передавалася. Використовуючи надзвичайно багату й різноманітну джерельну базу (архіви, картографічні, історіографічні матеріали), автори докладно розповідають про організацію українських військових формувань від давніх князів часів до перших десятиліть ХХ ст., аналізується розвиток української військової стратегії і такти, участь українських військ у конкретних бойових операціях. Книга з автографом: *«Великому синові українського народу, дорогому Григорієві Порфіровичу Кочуру з правдивою і щирою повагою. І щоб наша доля нас не цуралась! У Львові, МКУ - 2, серпень, 1993 р.»*[17].

Українська література. Кобзар.

Зібрання творів Т. Г. Шевченка в багатотомних виданнях українською, французькою, іспанською та англійською мовами, а також багатотомне видання творів Лесі Українки, Тичини та інш. Кожний розділ можна описувати і він займе обсяг невеликої книги.

Вогненне слово, що його поставив Тарас Шевченко на сторожі, формулою нас у націю, додавало снаги і стійкості перенести усі удари ворога, скервані в площину нашого національного і церковно-релігійного життя та в площину нашої національної культури. Це слово привело нас до державної незалежності 1917-19 рр. і запалило душу легендарних лицарів УПА [30].

У книзі спогадів про геніальну дочку українського народу Лесю Українку вміщено цікаві мемуарні матеріали про її життя і творчість, написані рідними і близькими поетеси (Оленою Пчілкою, Петром Косачем, Климентом Квіткою, Ольгою Косач – Кривинюк. Ольгою Кобилянською, Агатангелом Кримським), а також уривки з листування мемуарного характеру з видатними її сучасниками – Іваном Франко, Михайлом Павличком та ін. [21].

У книжці подано докладний життєпис і глибокий аналіз творчості Маркіяна Шашкевича на тлі політично-культурного прогресу слов'янських народів початку XIX ст. [29].

Спогади С. В. Тобілевич – дружини класика української драматургії І. Карпенка-Карого (Тобілевича), актриси українського театру і письменниці, охоплюють період від початку 80-х років минулого століття. Вона протягом багатьох років працювала з найвидатнішими діячами української культури – Лисенком, Старицьким, Кропивницьким, Заньковецькою, братами Тобілевичами. Про їхню творчу роботу, про долю українського мистецтва у дожовтневий час [25].

Книга мемуарних та історико-літературних есе видатного українського письменника складається з двох розділів. У першому – спогади про Ю. Яновського, О. Довженка, Ванду Василевську, М. Тихонова, С. Чиковані, О. Твардовського та ін. У другому – проникливі роздуми над видатними явищами світової літературної класики [3].

Турянський Осип Васильович (1880-1933) – західноукраїнський прозаїк, який працював також у поетичних і критичних жанрах, перекладав з іноземних мов. У виданні вміщено вибрані твори письменника. Повесть – поема «Поza межами болю» вважається одним із кращих літературних творів, в яких змальовано першу світову війну. Роман «Син землі» привертає увагу непримиренністю до соціального й національного гноблення, приваблює благородними почуттями і помислами головного героя. Окремим розділом представлено оповідання [27].

На ступний розділ – **поезія**. Дуже цікавий, тому що зібрані переклади українською мовою, різних країн : Поль Верлен. Лірика. Переклади з французької Максима Рильського, Миколи Лукаша і Григорія Кочура. Із збірки «Вишукані свята» переклад «Місячне сяйво» Миколи Лукаша поряд написаний переклад від руки Григорія Порфіровича:

*У вас душа – то краєвид тонкий,
Де маски - тіней згряя чудернацька –
На лютюю грають і ведуть танки,
Та сум їх опановує знеацька.*

*Твоя душа – витворний краєвид,
Яким проходять з піснею і грою
Чарівні маски, радісні на вид
Та сповнені таємною журую.*

Григорій Кочур

Микола Лукаш [6, 63].

Емінеску Михайл (1850-1889) – поет румунського і молдавського народів. Поезії. Переклад з румунської А. М'ястківський, В. Коломієць, М. Ігнатенко, Т. Масенко та ін. [11].

Творчість класика туркменської літератури Махтумкулі, який жив у XVIII ст., справила значний вплив на подальший розвиток туркменської поезії. В книжці представлено кращі вірші поета. Переклад Павла Мовчана [18].

Лірика Федеріка Гарсія Лорки (1898-1936) вражає надзвичайною музичністю, бентежністю, багатством художніх засобів. Лірика Лорки вперше вийшла українською мовою в перекладі Миколи Лукаша [8].

Вірші видатного японського поета XVII ст., написані у формі традиційних тривіршів, на думку знавців східної літератури, є найвищим досягненням ліричної поезії Країни вранішнього сонця впродовж усієї її історії. Стислість і афористичність, а головне – глибина духовності, могутня авторська індивідуальність і творча неповторність зробила поезію Мацуо Басьо промовистим символом японських літературних і мистецьких цінностей [19].

Абай Кунанбаєв (1845-1904) – видатний казахський поет-просвітитель, основоположник казахської національної літератури. Кращі зразки філософської, соціальної, пейзажної та інтимної лірики поета [1].

Видатний французький письменник Віктор Гюго (1802-1885), гуманіст і демократ, займає почесне місце серед діячів культури минулого століття. Глибока за змістом, досконала за формою, його громадянська й інтимна лірика належить до вершин французької та світової поезії. Ця книжка – найпоширеніше видання поезій Віктора Гюго на Україні [9].

Творчість Рабіндраната Тагора (1861-1941), великого індійського (бенгальського) поета, прозаїка, драматурга, займає почесне місце в скарбниці світової культури. До цієї книжки ввійшли кращі зразки ліричних творів видатного поета [24].

Важа Пшавела (Лука Разікашвілі) – один з видатних класиків грузинської літератури XIX ст. Вся його творчість, натхнена піснями й легендами, присвячена рідній Пшавії, боротьбі горців за свої права. Любов до батьківщини та народу, оспівування вільної, розкріпаченої людини – основні риси лірики Важі Пшавели. Переклав Андрій Малишко [5].

В кожній книжці зроблені помітки, чи уточнення. Зрозуміло, що ці книги ретельно проглядалися від початку до кінця.

Окремо потрібно сказати про **словники, довідники, енциклопедії**. Довідник українських прізвищ, аксіоми для нащадків, В. Даль. Тлумачний словник у 2-х томах, великий тлумачний словник сучасної української мови, російсько-український словник, фразеологічний словник української мови в 2-х томах, етимологічний словник тюркських мов, давньогрецько-російський

словник у 2-х томах, новогрецько-російський словник, шведсько-російський словник, епонімічні терміни в психіатрії, психотерапії та медичинській психології, енциклопедія сучасної України. Словники сучасні та стародавні, які датовані 1919 роком. Можна виділити енциклопедії мистецтва: імпресіонізм, авангард та багато інш. Книги дуже об'ємні. Кількість їх 1750.

«**Книга з автографом**» в бібліотеці багато книг з автографом, виділена ціла шафа, де зібрані книги лише з написами та побажаннями: «*Григорію Порфирьевичу Кочуру в его московские дни Анна Ахматова. 27. Февраля 1966*»[2].

«*Хрещеному батькові всіх беранжерів і лафонтелів і новоспеченого перекладача – з сердечним поползновенієм 12. 3. 70 р. Світличний*» [4].

«*Вельмишановному Григорію Порфиревичу на згадку про мою веселуюність. Любов Забайтана. 1967 р.*»[12].

«*Шановному Григорію Порфиревичу Кочуру зі щирою любов'ю та повагою. Юр. Щербак. 13. V. 1966 р.*» [32].

«Григорію Порфиревичу Кочуру – з щирою дружбою.

Розкидані друзі по світу,

як зорі по ясному небу.

Неждані листи і привіти

промінням доходять до тебе.

І вже не за нидієш в тузі,

І вже не зломиться в горі –

По світу розкидані друзі,

По небу розкидані зорі... 18. v. 60 р.» [14].

Велику роботу з популяризації та збереженні ім'я Григорія Порфиревича проводять Григорій Андрійович та Марія Леонідівна Кочур. Вони збирають і примножують бібліотеку, можна виділити розділ нові надходження літератури: «Перекладознавчі семінари : актуальні теоретичні концепції та моделі аналізу поетичного перекладу». Автор навчального посібника Лада Володимирівна Коломієць. Книга призначена для філологів-викладачів, студентів філологічного напрямку, перекладачів, перекладознавців, культурологів [13]. «Українське перекладознавство ХХ сторіччя». Бібліографія. Уклав Тарас Шмігер, Львів 2013. Книга з написом : «*Літературному музею Григорія Кочура – з вдячністю за допомогу. Т. Шмігер. Львів, 7 серпня 2013*». Бібліографія містить відомості про перекладознавчі публікації за 1901-2000 рр. в Україні. А також автор розглядає такі питання як українська перекладознавча бібліографія: поняття, історія, принципи; бібліографії перекладознавчих досліджень у світовому контексті; на шляху до створення української перекладознавчої бібліографії; вагомість бібліографії українського перекладознавства у контексті історії національної науки [28].

Отже, бібліотека Григорія Порфировича вміщує більше двадцяти тисяч книг і вимагає фахового ведення її, тому що книги повинні читатись, а не припадати пилом. Закликаємо всі, хто не байдужий до спадщини Г. П. Кочура, цікавиться бібліографічною справою, допомогти створити електронний каталог. Це б полегшало працю і позитивно вплинуло на розвитку нових тем досліджень. Адже, бібліографічні списки, акумулюючи, як правило, найбільш цінну бібліографічну інформацію з теми дослідження, набувають тим самим суттєвого значення для функціонування й подальшого розвитку наукових комунікацій. Інформація, що міститься в бібліографічних списках, усе активніше використовується в інформаційно-пошукових системах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Абай Кунанбаєв. Поезії. / А. Кунанбаєв. – К. : Дніпро, 1974. – 182 с.
2. Ахматова Анна. Голоса поетов. Стихи зарубезних поетов в переводе /А. Ахматова. – М. : Прогресс, 1965. – 173 с.
3. Бажан М. П. Думи і спогади / М. П. Бажан. – К. : Рад. письменник, 1982. – 326 с.
4. Беранде П'єр - Жан. Пісні / П.-Ж. Беранде. – К. : Дніпро, 1970. – 215 с.
5. Важа Пшавела. Лірика / П. Важа. – К. : Дніпро, 1968. – 214 с.
6. Верлен Поль. Лірика / П. Верлен. – К. : Дніпро. 1968. – 173 с.
7. Віконська Дарія. Джеймс Джойс. Тайна його мистецького обличчя / Д. Віконська Львів : Арс - Графіка, 1934. – 99с.
8. Гарсія Лорка. Лірика / Л. Гарсія. – К. : Дніпро, 1969. – 318 с.
9. Гюго В. Поезії / В. Гюго. – К. : Дніпро, 1978. – 230 с.
10. Документи Богдана Хмельницького. – К. : Акад. наук. укр., 1961. – 738 с.
11. Емінеску Михаїл. Поезії / М. Емінеску. – К. : Дніпро 1974. – 252 с.
12. Забаштана Любов. Незабудки / Л. Забаштана. – К. : Дніпро, 1966. – 183 с.
13. Коломієць Л. В. Перекладознавчі семінари : актуальні теоретичні концепції та моделі аналізу поетичного перекладу : навчальний посібник / Л. В. Коломієць. – К.: Київський університет, 2011. – 527 с.
14. Костенко Ліна. Вітрила / Л. Костенко. – К. : Рад. письменник, 1958. – 94 с.
15. Костомаров Микола. Історія України в життєписах визначніших її діячів / М. Костомаров. – К. : Україна, 1991. – 493 с.
16. Кочур Г. П. Спогади дитинства / Г. П. Кочур // фонди літературного музею (неопубліковані). – Ірпінь.
17. Крип'якевич І., Гнатевич Б., Стефанів З. та ін. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.) / І. Крип'якевич, Б. Гнатевич, З. Стефанів. – Львів : Світ, 1992. – 712 с.
18. Махтумкулі. Поезії. – К. : Дніпро, 1983. – 197 с.
19. Мацуо Басьо. Поезії / Б. Мацуо. – К. : Дніпро, 1991. – 191 с.
20. Мур Дж. Естер Уотерс / Дж. Мур. – М. : Худож. Лит., 1973. – 414 с.
21. Спогади про Лесю Українку. – К. : Дніпро, 1971. – 482 с.

22. Огієнко Іван. Коротка історія життя українського народу. / І. Огієнко. – К. : Абрис, 1991. – 272 с.
23. Паркер Дороти. Новели / Д. Паркер. – М. : ГИХЛ, 1959. – 294 с.
24. Тагор Р. Поезії / Р. Тагор. – К. : Дніпро, 1981. – 206 с.
25. Тобілевич Софія. Мої стежки і зустрічі / С. Тобілевич. – К. : Держ. видав. об-розот. Мистецтва і музичної літератури, 1957. – 473 с.
26. Тріз Джефрі. Слідами змови / Дж. Тріз. – К. : Дитячої літератури УРСР, 1963. – 319 с.
27. Турянський О. В. Поза межами болю: повість-поема; Син землі: роман; оповідання / О. В. Турянський. – К. : Дніпро, 1989. – 335 с.
28. Українське перекладознавство ХХ сторіччя : бібліографія / ЛНУ імені Івана Франка, НТШ ; уклад Тарас Шмігер. – Львів, 2013. – 626 с.
29. Шалата М. Й. Маркіян Шашкевич. Життя, творчість і громадсько-культурна діяльність / М. Й. Шалата. – К. : Наукова думка, 1969. – 251 с.
30. Шевченко Тарас. Кобзар. Повне видання. Ілюстроване малюнками Тараса Шевченка / Т. Шевченко. – Буенос Айрес : Полтава, 1950. – 472 с.
31. Шон О'Кейси. Я стучусь в дверь. На порозі / О'Кейси Шон. – М. : Иност. Лит., 1957. – 390 с.
32. Щербак Юрій. Як на війні / Ю. Щербак. – К. : радянський письменник, 1966. – 276 с.

Кондратиук Л.Н., ст. преподаватель,
Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

Культурная ценность и междисциплинарный характер библиотечного фонда Григория Кочура

В статье рассмотрено количественное и качественное содержание библиотечного фонда Г. Кочура, описание достаточно обзорное, так как каждый раздел требует более обстоятельного исследования. Оно проводилось по тем разделам, которые имеются в библиотеке. Выделено девятнадцать разделов. Библиотека Григория Порфирьевича содержит более двадцати тысяч книг и требует профессионального ведения ее. Призываем всех, кто не равнодушен к наследию Г. П. Кочура, интересуется библиографическим делом, помочь создать электронный каталог. Это бы облегчило труд и положительно повлияло на развитие новых тем исследований.

Ключевые слова: библиотечный фонд, наследие Г. Кочура, описание литературы, электронный каталог.

Kondratiuk L. M., Senior Lecturer,
National University of Bioresources and Environmental Sciences of Ukraine

Quantitative and qualitative composition of the library fund of Grygoria Kochura

The paper deals with the quantitative and qualitative composition of the library fund G. Kochura, it is rather overview, because each section needs more thorough study. The

nineteen sections were allocated. Gregory Porfyrovych's library contains over twenty thousand books and requires professional management.

We call for all who is not indifferent to the legacy of G. P. Kochura, has interest in bibliographic matters, and would help to create an electronic catalog. It will facilitate the work and positively effect on the development of new research.

Key words : *library fund, legacy of G. P. Kochura, description of literature, electronic catalog.*

УДК.821.161.2:801.66/67

Костенко Н.В., д.філол.н., проф.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

СТРОФІКА Т. Г. ШЕВЧЕНКА ПЕРІОДУ ПЕРШИХ РОКІВ ЗАСЛАННЯ (1847–1850)

У статті вперше в українському віриознавстві розглядається питання про оновлення строфічних форм у ліриці й поемах Т. Шевченка, створених у перші роки заслання (1847-1850).

Ключові слова: *строфіка, римування, силабічні й силабо-тонічні розміри, рівнострофічні й нерівнострофічні моделі.*

Як відомо, перші роки заслання Т. Г. Шевченка (1847–1850), коли він ще мав можливість писати й малювати, став періодом піднесення його творчих сил. Завдані йому моральні й фізичні страждання не тільки не паралізували творчих можливостей, а й навпаки – через спротив обставинам – надали їм більшої потужності й концентрації. У 1847–1848 рр. творча продуктивність Шевченка досягла апогею; за чотири неповних роки ним було написано 121 твір – половину всього поетичного доробку! Відбулося оновлення на всіх рівнях віршування – у метриці, римуванні й строфіці.

Так, уперше у його метриці головний класичний розмір – 4-стопний ямб – постає як монометрична структура (а не як компонент поліметричних творів) і уперше застосовується в ньому рівнострофічна композиція, зразком якої є відомий твір «Садок вишневий коло хати» з поетичного циклу «В казематі» (1847). Твір, у якому використані смислові, композиційні й звукові ефекти наскрізної рими, строфований трьома п'ятивіршами. Перший вірш – «Садок вишневий коло хати» – задає базову риму («хати») для кожної з наступних строф: «Сім'я вечеря коло хати», «Поклала маги коло хати»; три інші рими в кожному з п'ятивіршів римуються між собою. Так утворюється гармонійна,